יפעת מידע תקשורתי דרך מנחם בגין 96-98 (לשעבר דרך פ"ת) תל אביב 67138 טל. 03-5635050 פקס. 03-5617166

89197067-7	09/02/2024	נדל"ן THEMARKER - הארץ	עמוד 76	1/3	26.57x33.7
הטכניון מכון טכנולוגי לישראל - 80616					

"בית אבות". מיצב של האמן הצרפתי ז'יל ברבייה בתערוכה "האפקט האמריקאי" במוזיאון ויטני בניו יורק צילום: Whitney Museum of American Art, Tim McAfee/אי־פי

אוקיי בומרס, הגיע הזמן לדבר על דיור מוגן

הדור ששינה את העולם מגיע לגיל פרישה ומגלה שפתרונות המגורים הקיימים לגיל המבוגר אינם תואמים את צורכיו ואת אורח החיים שאליו הורגל. חוקרים בטכניון בחנו את האפשרויות המוצעות לו בישראל

הדר חורש

"מעבר מגורים מתוך פחד הינו לב לבו של מחקר זה, הדן בבחירותיהם של בייבי בו־מרס מבוגרים, והוא מציף מספר תוב־נות המסייעות להבנת התהליך. תובנות אלה נמצאות כולן בתוך אותה 'ספינה מטולטלת', שעליה העידו דווקא בני משפחותיהם של בייבי בומרס, שסירבו לאפשר את השתתפותם במחקר. נשתמש במטאפורה זו על מנת לאפיין מעבר זה, ונעשה זאת בהתמקדות בדיירי הס־פינה, גורמי הטלטול וגובה הגלים".

המשפט המדהים הזה חבוי בעמ' 146 של אחד המחקרים העצובים שפורסמו באחרו־נה. כתבו אותו חוקרים מהטכניון שבדקו את פתרונות הדיור שמציעה המדינה לק־שישים, ובאופן שבו יש לתכנן את המקומות שבהם יגורו לאחר גיל הפרישה. החוקרים עסקו במניעים ובצרכים של קשישים המח־ליפים את מקום מגוריהם, ובשאלות מדוע הם עוברים ולאן הם מגיעים. הם חשפו עולם אכזרי שרבים נוהרים מלהפנות אליו מבט. הפחד שהם מדברים עליו הוא הגורם המניע של העלילה. וזהו, לדבריהם, המניע העיק־רי שדוחק את האדם המבוגר לצאת מביתו, שבו בילה חלק גדול מחייו הבוגרים, ולע־בור למקום חדש ובלתי מוכר שבו הוא עתיד לסיים את חייו.

המחקר החריג נערך במסגרת המכון הלאומי לחקר הבנייה, שבדרך כלל עו־סק בטכנולוגיות בנייה שיש בהן עניין מוג־בל לציבור הרחב, ובהזמנתה של אדריכלית משרד השיכון, ורד סלומון, והוא מתמקד בשכבת הגיל המכונה "דור הבייבי בום" — מונח שהומצא בארה"ב ומתייחס לדור שהוא תוצר של העלייה החדה בילודה בשנים שלאחר תום מלחמת העולם השנייה. דור זה, שבגר בשנות ה־60 והגיע בשנים האחרונות לגיל פרישה, מחולל עומס מוגבר על המע־רכות הכלכליות והחברתיות.

בהכללה רבה, דור זה שונה מדורות קו־דמים שהגיעו לגיל זקנה, שכן רבים מהמש־תייכים אליו נהנים מבריאות טובה, פעילים ומגלים ערנות חברתית ופוליטית גבוהה יחסית לדורות הקודמים. למרות ההבדלים הגדולים, מציינים החוקרים כי קיים דמיון רב בין הבייבי בומרס בארה"ב ובעולם המ־ערבי לבני גילם בישראל, בעיקר בני הדור השני לעלייה הגדולה מאירופה וממדינות ערב לאחר הקמת המדינה.

צוות המחקר, בראשות פרופ' יעקב (יאשה)

לדיור המוגן מתקבלים רק דיירים צלולים ובריאים. לעתים, לחץ של בני משפחה ומעגל קרוב מוביל בסופו של דבר מבוגרים רבים להחליט לעזוב את ביתם מוקדם מהרצוי, ולהיכנס לדיור המוגן הרבה לפני שקיים צורך ממשי לכך

גרובמן ופרופ' יעל אלואיל, התבסס בין היתר על בחינת כמה מיזמי מגורים המיועדים לאוכלוסייה המבוגרת, בחתכים סוציו־אקו־נומיים שונים — החל בפרויקט יוקרתי בה־רצליה, דרך קהילת מבוגרים השוכרת בניין דירות בחריש מחברת דונה, עבור בדיור מו־גן פרטי וכלה בדיור מוגן ציבורי.

החוקרים שוחחו עם דיירים וראיינו פקי־די ממשלה האמונים על הפיקוח והרגולציה של בתי הדיור המוגן. בעקבות המסקנות העגומות לגבי מצבם של המבוגרים, הזנ־חת האחריות לרווחתם והפערים החריפים בין מיעוט הזקנים בעשירונים העליונים לכל השאר, חרגו החוקרים מהסגנון האקדמי, גם בכותרת המחקר: "הדיור ה(לא) מוגן בישׂ־ראל — חלקה של האדריכלות בהאדרה או בהדרה של מבוגרים". שכונות "מחיר למש־תכן" שבהן מתמקד מערך התכנון והבנייה, בוודאי אינן "מאדירות" זקנים ובדרך כלל מדירות אותם מסביבתם, כדברי פרופ' ברנ־רד אייזיקס המצוטט במחקר: "אם אתה מע־צב לזקנים, אתה מכליל צעירים; אם אתה מעצב לצעירים, אתה מדיר זקנים".

למי קראתם זקן

מעבר לדיור מוגן מתוך פחד, לדברי החו־קרים, אינו אופייני רק לבני העשירונים הנ־מוכים החווים ירידה בהכנסה, מצוקה ומחסור באמצעים. "אנשים הבוחרים ב'מעבר מפחד' הינם בדרך כלל אנשים מבוגרים שחווים במ־פתיע טלטלה כלשהי, שיכולה להגיע מתחו־מי חיים שונים כגון מחלה, אובדן, תחושת סכנה או בדידות", כותבים החוקרים. "טלט־לה זו פוגשת באופיים המיוחד של בייבי בום־רס, שעד לאותו רגע ניהלו חיים חסרי דאגות בצדה האחד של המטוטלת, והם נזרקים בא־חת אל קצה השני, הרווי פחדים, מועקות ומצוקות". החוקרים מוסיפים כי ממצאיהם מראים שאנשים בשלב זה של חייהם מוכנים לפשרות רבות, לרבות מגורים במסגרות מו־סדיות או במרחבים הומוגניים מודרים, וזאת מתוך רצונם להרגיע פחדים אלה, אף שאין הכרח שיתממשו במציאות.

יפעת מידע תקשורתי דרך מנחם בגין 96-98 (לשעבר דרך פ"ת) תל אביב 67138 טל. 03-5635050 פקס. 03-5617166

89197068-8	09/02/2024	נדל"ן THEMARKER - הארץ	עמוד 77	2/3	24.97x33.65
הטכניון מכון טכנולוגי לישראל - 80616					

מגדל OAK ברמת השרון. דירות מרווחות לדיירים אמידים צילום: אייל טואג

את הדברים ממחיש בין השאר ריאיון שנכלל במחקר עם ג'ולי עוז, שעד לפני כש־נה שימשה הממונה על בתי הדיור המו־גן במשרד הרווחה. "אנשים המחליטים על מעבר לדיור מוגן עושים זאת תמיד בגלל פחד", מצוטטת עוז. "הם חווים חוויה שמצ־ליחה להפחיד אותם, ולאורה הם מתחילים לבחון אפשרויות. מכיוון שאף אדם לא יבחר מרצונו בית אבות סיעודי, נוצר מצב שהברי־רה היחידה הקיימת היא דיור מוגן".

רבים נרתעים מלעשות את המעבר, אומ־רת עוז, מכיוון שאינם חשים עצמם זקנים, ולכן הם מנסים לדחות אותו למועד מאוחר יותר. ואולם כאן מגיע המוקש, שכן לדיור המוגן מתקבלים רק דיירים צלולים וב־ריאים. לעתים, לחץ של בני משפחה ומ־עגל קרוב מוביל בסופו של דבר מבוגרים רבים להחליט לעזוב את ביתם מוקדם מהר־צוי, ולהיכנס לדיור המוגן הרבה לפני שקיים צורך ממשי. לדבריה, ניצול זה של פחדים משרת את בעלי הממון (בעלי הדיור המו־גן; ה"ח). לא הפחד מהידרדרות בריאותית הוא מה שמביא אנשים אמידים לדיור המו־גן, אומרת עוז, אלא הבדידות.

מניתוח המקרים והמצבים עולה שהקו־שי הראשון שבו נתקלים קשישים העוברים לדיור מוגן הוא מצוקת המקום. הנחה רווחת היא שקשיש אינו זקוק להרבה יותר ממיטה לישון בה ומטבחון, אבל לדברי החוקרים זוהי טעות. "יחידות מגורים קטנות וצפופות אלה מכונות במחקר 'מאורות ארנבים' (Hutches Rabbit)", הם מציינים. דיירי הדיור המוגן שרואיינו העידו כי שטח המגורים המוקצה להם קטן משמעותית מזה שעמד לרשותם בדירות המוצא שלהם. "כל המרואיינים אמ־רו כי שלב המעבר שבו הם אמורים להצ־טמצם מרחבית יהיה לדעתם השלב הקשה ביותר בתהליך מעבר המגורים", כותבים החוקרים. דיירת אחת שרואיינה אמרה להם בצער: "אני חייבת לוותר על כל מה שנוס־טלגי, ביחידת הדיור יש לי מקום רק למה שאני צריכה באמת".

חוקרת שביקרה בבית דיור מוגן של רשת אחוזות רובינשטיין מתארת פתרון מעניין שנמצא בבית הדיור לשמירת חפצים אישיים היקרים לדיירים: "בכניסה לכל יחידת דיור הציבו ויטרינה מזכוכית, שבה הדיירים יכו־לים להציג דברים אישיים שלהם, וחפצים שמספרים מי הם ומה עשו בחייהם", היא מס־פרת. "זהו מעין חלון אישי שעוזר לשכנים להכיר אותך, וגם נותן תחושה אישית מאוד". עם זאת, החוקרת מעידה כי "בביקורי במקום, הוויטרינות עוררו בי אסוציאציות לציורי הפ־רעונים על קברי יקיריהם".

אחד הממצאים שהדהימו את החוקרים היה שבישראל יש תקן לגודל מינימלי של דירת מגורים, 45 מ"ר, שחייב להישמר אפי־לו במקרה של פיצול דירה, אך אין כל תקן לגודל מינימלי של דיור מוגן. עובדה זו מא־פשרת לכל יזם לדחוק קשישים לכל "מאורת ארנבים" שישכיל לבנות, והיא אינה מקרית אלא נובעת מנטיית המדינה לפרוק מעליה כל אחריות לציבור מוחלש, שגם נתפס כב־על השפעה פוליטית מוגבלת.

המשרדים האחראים למדיניות הפוגע־נית הם לרוב אלה שמופקדים על הגנת הקבו־צות המוחלשות, והם אינם חוששים להצדיק את המדיניות הרשמית. המשרד המופקד על הרגולציה על בתי הדיור המוגן, לפי חוק, הוא משרד העבודה, באמצעות זרוע הרווחה של המשרד. עוז, הממונה לשעבר על תחום הדיור המוגן במשרד הרווחה, אמרה לחוקרים: "הדיור המוגן הוא עסק פרטי, ובעצם מתקיים שם חוזה בין קבלן ובין דייר, הווה אומר, לא צריך שתהיה הגבלה: אדם רואה את הדירה, מחליט אם היא מתאימה לו, ולפיכך חותם על חוזה, לכן אין טעם בהתערבות של החוק".

זהות וקהילה

המוסדות שבהם ביקרו החוקרים במסגרת בדיקת השטח מייצגים מודלים שונים של דיור מוגן. שלושה מהם מייצגים את הדיור המוגן הפרטי: עזריאלי מודיעין, אחוזת צה־לה בתל אביב, ומגדל נופים בירושלים. בנו־סף, בחנו את מגדל דירות היוקרה OAK ברמת השרון, שנבנה ושווק לדיירים קשי־שים אמידים, את קואופרטיב נרקיס בחריש, ואת בית גיל הזהב (דיור ציבורי) ע"ש יוסף וילף בתל אביב.

OAK ברחוב יבנה ברמת השרון שווק לפ־ני כשש שנים על ידי חברת גינדי החזקות במחירים אסטרונומיים לתקופה, של כ־5 מיליון שקל לדירה, וכמעט כל המשתכנים בו אמידים. החוקרים מצביעים על הקמתו כנקודת מפנה שבה גילו היזמים את אוכ־לוסיית היעד של מבוגרים עשירים הזקוקים לדירות מרווחות מאוד שנבנו ותוכננו באופן ייעודי לצורכיהם.

בעת המחקר היו 58 מתוך 64 דיירים בני 65-80 שהתגוררו בסביבה בטרם עברו לב־ניין. זהו בניין שמאובטח 24/7 בשומר שעבר (לדרישת הדיירים) הכשרה כחובש. הבניין מצויד בחמש מעליות שאחת מהן היא מע־לית אלונקה, עם חניה תת־קרקעית (שתי חניות לדירה) בסמוך לחניה ציבורית המקלה על ביקוריהם של בני משפחה. הדירות גדו־לות, מוארות, עם שלושה כיווני אוויר, בש־טח 140-150 מ"ר. החוקרים מציינים שמבנה הדירות מספק רווחה לדיירים המבוגרים, כולל אפשרות לשכן בני משפחה לתקופות קצרות. ריאיונות עם הדיירים מעלים שה־סיבה העיקרית למעבר לבית הדירות היא הצורך בביטחון אישי ובדיור מותאם לגיל. מרבית הדיירים העידו ששקלו גם דיור מוגן ולא פסלו אפשרות שיעברו לדיור מוגן רגיל.

הדיור השיתופי בחריש הרשים את החו־קרים. בבניין מתגוררים 13 מבוגרים שהגי־עו להסכם שכירות לטווח ארוך עם היזמית, חברת דונה, שהעמידה לרשותם חלק מבניין משותף ברחוב הנרקיס בעיר. שכר הדירה, 2,300 שקל לחודש, קבוע לחמש שנים. זהו מודל קואופרטיבי שקיים במדינות אחרות ומוכר כ"קהילת פרישה", אך נחשב ייחו־די בישראל. חתך הקהילה אינו מאפיין את האוכלוסייה הממוצעת של בתי הדיור המוגן. חתך הגיל במהלך המחקר היה 56-78, מע־שירונים 4-5, מרביתם אלמנים או גרושים למעט זוג אחד, מהם תשע נשים וארבעה גב־רים. הרוח החיה והיזמת של הקבוצה היא תמר־גל נרקיס, אלמנה ילידת 1948.

מסיכום ריאיונות עם חברי הקבוצה מסי־קים החוקרים שהם מתאפיינים בעצמאות, אינדיבידואליזם, אקטיביזם ואידיאליזם — פרופיל שתואם את האופן שבו רואים הבייבי בומרס את עצמם. האופציה של דיור מוגן מעוררת בהם התנגדות: "ההב־דל העיקרי בינינו לבית דיור מוגן הוא שא־נחנו יוצרים את הקהילה, אנחנו נחליט יחד מה לעשות, יש לנו חזון לעצמנו, זה הבדל מהותי. בדיור מוגן אין תחושת שייכות למ־שהו גדול ממני", אמר לחוקרים אחד מה־דיירים במקום.

הבחירה של הקהילה בחריש נבעה בעי־קר משיקול כלכלי: חריש היא עיר כושלת מבחינה תכנונית. יזמים שתיכננו למכור בה דירות החליטו להעמיד חלק מהמלאי לה־שכרה, בתקווה להתאוששות המחירים, וכן גם חלק גדול מרוכשי הדירות, שאינם מעו־ניינים לגור בה והעמידו את הדירות לה־שכרה. אחד הכשלים הבולטים בעיר הוא תחבורה ציבורית לקויה, על אף ששירות זה נחוץ במיוחד לקשישים כפי שעולה משי־חות עם חברי הקהילה. מכיוון שהבניין לא תוכנן מראש לקהילה, אין בו שטחים משו־תפים הנדרשים להתכנסויות. חברי הקהילה שקלו לשכור דירה נוספת לצורך מפגשים, אך התוכנית בוטלה מחמת עלותה. עם זאת, הם אמרו לחוקרים כי היעדר השטחים המ־שותפים דווקא תרם לחיזוק הקהילה והקש־רים הבין-אישיים, שכן הוא עודד מפגשים ביתיים וחיזוק חברויות.

חוסר ההתאמה לצרכים התבטא גם בת־לונות על כך שכל הדירות שנשכרו היו בנות 4 חדרים, בעוד בני הקהילה היו מעדיפים לשכור דירות קטנות יותר, של 3 חדרים. החוקרים מדגישים שאין בביקורת זו כדי לטעון שמה שנדרש לאוכלוסייה המבוגרת הוא בהכרח דירות קטנות.

◀◀

> בישראל יש תקן לגודל מינימלי של דירת מגורים, 45 מ"ר, שחייב להישמר אפילו במקרה של פיצול דירה, אבל אין כל תקן לגודל מינימלי של דיור מוגן. עובדה זו מאפשרת לכל יזם לדחוק קשישים לכל "מאורת ארנבים" שישכיל לבנות

דיור שיתופי למבוגרים בחריש. מודל קואופרטיבי ייחודי צילום: רמי שלוש

יפעת מידע תקשורתי דרך מנחם בגין 96-98 (לשעבר דרך פ"ת) תל אביב 67138 טל. 03-5635050 פקס. 03-5617166

89197069-9	09/02/2024	נדל"ן THEMARKER - הארץ	עמוד 78	3/3	24.32x31.1
הטכניון מכון טכנולוגי לישרא - 80616					

מגדל נופים בירושלים. "אם אתה מעצב לזקנים, אתה מכליל צעירים; אם אתה מעצב לצעירים, אתה מדיר זקנים" צילום: אמיל סלמן

האלטרנטיבה של מרבית המבוגרים היא דיור מוגן פרטי, הסדר יקר מאוד הרלוונטי רק לעשירונים 7 ומעלה, או בתי דיור מוגן ציבוריים, המיועדים לקשישים חסרי דיור והתורים אליהם מתארכים לא פעם מעבר לתוחלת החיים של הפונים

◀◀ על אף שהחוקרים מתרשמים לטובה מרעיון החיים הקהילתיים והתומכים של המבוגרים, הם לא נרתעו מביקורת על נסיבות העסקה שנקשרה עם היזם: "מצב זה, המייצר לכאורה זהות אינטרסים ואמור היה לשרת נאמנה גם את המשכיר וגם את השכר, יכול היה להיות מבורך, אלמלא זיהו היזמים את אוכלוסיית המבוגרים כ'אוכלוסייה מוחלשת', ופעלו לניצול מוגמן של המצב", הם כותבים. "כך למשל, לדיירים הוצעו שתי חלופות בחירה, שתיהן באותו רחוב בשכונת הפרחים — שכונה מתפתחת שסבלה מריבוי דירות פנויות".

בנוסף, לדברי החוקרים, חברת הבנייה לא איפשרה חתימה על חוזה שכירות של יותר מחמש שנים, למרות בקשת הדיירים. "נושא זה, שהיה חשוב מאוד לדיירי הקואופרטיב ומטריד גם כרגע את שלוותם, נדחה שוב ושוב על ידי חברת הבנייה, כנראה נוכח העובדה כי החוק קובע שלאחר חמש שנים מצטמצמת הטבת המס. נתונים אלה מגלים בצעד, כי קיים בשוק זיהוי של מבוגרים כצרכנים מוחלשים, שניתן לתמרן כ'סותמי חורים', ולמקסם באמצעותם רווחים כלכליים", כותבים החוקרים.

האדריכלות נרדמה בשמירה

האלטרנטיבה של מרבית המבוגרים המעדיפים לצאת מביתם למסגרת מוסדית כלשהי היא דיור מוגן פרטי — הסדר יקר מאוד הרלוונטי רק לעשירונים 7 ומעלה, או בתי דיור מוגן ציבוריים, המיועדים לקשישים חסרי דיור והתורים אליהם מתארכים לא פעם מעבר לתוחלת החיים של הפונים. חוקר זקנה המצוטט במחקר בעילום שם, אינו מבחין עקרונית בין שני הפתרונות: "הבתים האלה, שאמורים להגן על מי שחי בהם, מתגלים כמאיימים מאוד בעיני המבוגרים", הוא אומר, ודבריו אלה עומדים בסתירה מוחלטת לתמונות הקשישים הקורנים מאושר בפרסומות לדיור מוגן פרטי.

בבית גיל הזהב, שבו מתגוררים וקנים הזכאים לדיור ציבורי ב-290 דירות, מצאו החוקרים אוכלוסייה שונה מאוד מזו של עשירי רמת השרון ובני דור הפרחים מחריש. הדיירים כאן עסוקים פחות במימוש פנימי, אך המקום מעניק להם חיי חברה עשירים, מרחבים משותפים והנאה מהמיקום המרכזי בדרך השלום, בין תל אביב לבעתיים. עם זאת, הדירות בבניין דחוקות מאוד, בשטח של 32-45 מ"ר. לפני החידוש שעבר המקום לפני שנים אחדות היו בו יחידות מגורים של 25 מ"ר. בחדרי היחיד אין חדר שינה, אלא פינת שינה בחדר האירוח. אין אפשרות ואף אסור להכניס דייר נוסף לדירה, גם לא מטפל או מטפלת. השיפוץ שעבר המבנה הגדיל אמנם את הדירות, אבל צימצם את זרימת האוויר בהן לכיוון אחד בלבד, ואת רוחב המסדרונות בבניין.

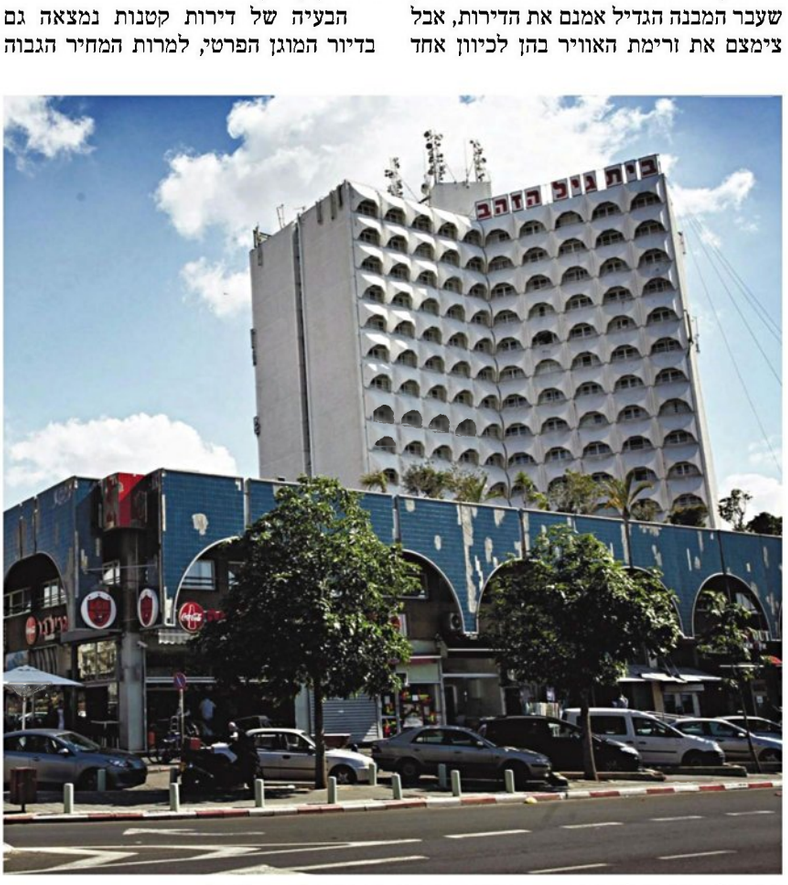
מחסור בכיווני אוויר נמצא גם בבתי דיור מוגן שנכללו במחקר. "כתוצאה מכך נוצרה סירקולציית אוויר לקויה, שלא הייתה מתקבלת בתכנון דירות מגורים סטנדרטיות", כתבו החוקרים. "נושא האוורור עלה גם בריאיונות עם אנשי המקצוע (העובדות הסוציאליות) שטענו כי לא מעט מהריבים הבין-אישיים בין דיירים בדיור המוגן מתחילים מבעיות שהן תוצר של סירקולציה לקויה, כמו טענות על ריחות חריפים של בישול, עובש, וכדומה".

הבעיה של דירות קטנות נמצאה גם בדיור המוגן הפרטי, למרות המחיר הגבוה שלו. הדירות הנפוצות בדיור המוגן כוללות 2 חדרים, ואדריכל שבחן זאת אמר כי חללים קטנים כאלה אינם מאפשרים מרחבי מחיה נוחים, המאפיינים מסגרות חיים ביתיות. גם מריאיונות שערכו החוקרים עם מנהלי דיור מוגן פרטי עולה דרישה להגדלת הדירות, בין היתר בגלל הצורך של קשישים רבים להביא איתם את המטפל או המטפלת הפרטית. לפחות חלק מבתי הדיור המוגן מציעים גם דירות גדולות של יותר מ-100 מ"ר, אך במחיר המותיר אותן מחוץ להישג ידם של מרבית הדיירים.

בסיכום המחקר כותבים החוקרים כי מה שחסר בהיצע הדיור המוגן בישראל הוא יותר "דיור" נוח ופחות "מוגן". דווקא בקואופרטיב הדיור חריש מוצאים החוקרים תשובה לחלק ניכר מהבעיה, ומכנים אותו "החוליה החסרה" בהיצע הדיור המוגן בישראל. "קואופרטיבים אלה, יש ביכולתם להציע חדשנות מקומית, בעיקר משום שהם מגדירים מחדש את המשקל הסגולי ואת והמאזן האדריכלי שבין ה'דיור' וה'מוגן' במושאת המגורים".

החוקרים עומדים על הפער המתרחב בין תפיסת הזיקנה המיושנת, של הזקן חסר האונים ודל הצרכים, למצבם הבריאותי והמנטלי של הבייבי בומרס, שאינם רואים עצמם ואינם מתנהגים כפי שאמורים להתנהג הקשישים עבורם נבנתה מערכת בתי הדיור המוגן בישראל. "האדריכלות נרדמה בשמירה, ועדיין משתמשת בסיווג סטיגמטי ובגיל כרונולוגי כדי להגדיר תוכניות מגורים", הם כותבים. "אם אכן כך, אולי כדאי שהשדה האדריכלי יישען על השדה הסוציולוגי ויאמץ את גישתו, המקשרת בין מצבו הבריאותי, החברתי והמנטלי של האדם ובין מרחבי החיים, באופן שיספק משמעות פונקציונלית בשדה האדריכלי. שכן אם לא כך, יתמלא הוואקום ביוזמות כלכליות יקרות, כדוגמת בניין OAK — יוזמות שראוי שייבחנו תחילה בראייה אדריכלית נקייה מאינטרסים".

אדריכלית משרד השיכון סלומון, שהמחקר נערך בהזמנתה, אמרה בתגובה לפרסום: "בשלוש השנים האחרונות פועל המשרד ליישום החלטת הממשלה שעל פיה הטיפול בהזדקנות האוכלוסייה הוא יעד לאומי. בעקבות עבודה פנימית התקבלו הנחיות תכנון לבנייה עבור הגיל השלישי. ההנחיות הוערו לוועדות התכנון, אבל תהליך ההטמעה של ההנחיות בבנייה בפועל אורכים זמן. באחרונה נערכו שיחות עם מנכ"ל המשרד והשר, הפתוחים לנושא ומעוניינים לקדם אותו. כמו כן, נערכו שיחות עם ראשי השלטון המקומי המבקשים ללמוד את הנושא וליישם אותו לאחר הבחירות לרשויות המקומיות. נשתף פעולה עם כל רשות מקומית שתרצה ליישם את התכנון". ■

בית גיל הזהב בתל אביב. מיקום מרכזי, דירות זעירות צילום: יובל טבול